

30.04.2019 r.

Wstępna ocena przezimowania upraw¹ w 2019 r.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w lutym i marcu b.r. badań monolitowych i polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały lepiej niż w roku ubiegłym, praktycznie bez poważniejszych strat. Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie tegorocznej zimy był korzystny dla zimujących roślin. Krótkotrwałe spadki temperatury (lokalnie do -22°C przy gruncie) i silne wiatry występujące przy niewielkiej pokrywie śnieżnej nie zagrażały zimującym ozimom, tylko lokalnie powodując częściowe wysmalanie odkrytych roślin. Powierzchnie upraw ozimych przeznaczone do zaorania po okresie zimowym są niewielkie.

Oceniając stan upraw można stwierdzić, że są one na ogół w dobrej kondycji. Pewne zastrzeżenia można mieć do stanu roślin na plantacjach w obniżeniach terenowych, na których wczesną wiosną miejscami pojawiły się zastoiska wodne po dość szybkim roztopieniu śniegu.

Na przeważającym obszarze kraju wznowienie wegetacji roślin ozimych rozpoczęło się pod koniec II dekady marca, a korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie wiosennych prac polowych. W drugiej połowie marca, a na znacznym obszarze kraju dopiero pod koniec marca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego, buraków cukrowych oraz sadzenia ziemniaków. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin, lecz lokalnie obserwowano już nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb.

W I połowie kwietnia wystąpił wzrost temperatury, który przyczynił się do gwałtownego przyspieszenia siewów roślin jarych, ich wschodów oraz wegetacji ozimów. Obserwowano również przyspieszenie wegetacji na trwałych użytkach zielonych szczególnie tam gdzie warunki wilgotnościowe gleb pozwoliły na wczesne zastosowanie nawożenia mineralnego. Pod koniec I dekady kwietnia odnotowano rozpoczęcie kwitnienia drzew i krzewów owocowych oraz roślin na plantacjach jagodowych. Do końca kwietnia nie zaobserwowano przemarznięcia pąków i kwiatów na drzewach i krzewach owocowych.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2018 r., pod zbiory w 2019 r.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że powierzchnia zbóż ozimych pod zbiory w 2019 r. wyniosła około 4,3 mln ha, tj. więcej niż w roku ubiegłym, w tym:

- pszenicy ozimej ponad 1,9 mln ha,
- żyta ponad 900 tys. ha,
- pszenżyta ozimego ponad 1,1 mln ha,
- jęczmienia ozimego ponad 0,2 mln ha,
- mieszanek zbożowych ozimych ok. 0,1 mln ha.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na około 0,8 mln ha.

Przezimowanie upraw ozimych jest lepsze niż w roku ubiegłym.

Lokalnie obserwuje się nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb.

Powierzchnia zbóż ozimych zasianych jesienią 2018 r. pod zbiory w 2019 r. wyniosła ok. 4.3 mln ha.

¹Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Oceny dokonano na podstawie badań monolitowych przeprowadzonych w połowie marca oraz lustracji pól, łąk i sadów przeprowadzonej pod koniec marca, a także obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

Ocena stanu zasiewów ozimych pod zbiory 2019 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku była na poziomie lepszym od notowanej w 2018 r.

W 2018 r. w optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano ponad 76 % powierzchni pszenicy ozimej (w 2017 r. – 69%), około 79% powierzchni żyta (w 2017 r. – 74%), około 77% powierzchni jęczmienia ozimego (w 2017 r. również 77%), około 83% powierzchni pszenżyta ozimego (w 2017 r. – 77%), około 77% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych (w 2017 r. – 72%) i około 78% powierzchni rzepaku ozimego (w 2017 r. - 77%).

W przekroju terytorialnym największy udział zasiewów zbóż ozimych wykonanych w optymalnych terminach agrotechnicznych zanotowano w centralnych województwach kraju – ok. 91%, natomiast rzepaku i rzepiku – ok. 95% w województwach północnych.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2018 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}						
Pszenica	3,7	3,8	3,8	3,5	3,5	3,6	3,7
Żyto	3,6	3,6	3,7	3,4	3,6	3,6	3,7
Jęczmień	3,7	3,8	3,7	3,5	3,7	3,6	3,7
Pszenżyto	3,6	3,7	3,8	3,5	3,6	3,6	3,6
Mieszanki zbożowe	3,5	3,6	3,7	3,4	3,5	3,6	3,6
Rzepak i rzepik	3,8	3,8	3,8	3,5	3,7	3,8	3,8

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, klęskowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2018/2019

Przebieg pogody w listopadzie był na ogół korzystny dla rolnictwa. Utrzymujące się w ciągu miesiąca dodatnie temperatury powietrza podtrzymywały wegetację i stwarzały dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. W okresie tym wykonywane były jesienne prace polowe oraz zbiór roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się, a wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Pogoda w grudniu nie stwarzała większych zagrożeń dla zimujących roślin. Występujące okresowo, krótkotrwałe i lokalnie spadki temperatury powietrza przy gruncie poniżej -10°C, nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleb. Temperatura gruntu na głębokości węzła krzewienia, mimo braku pokrywy śnieżnej, utrzymywała się powyżej wartości krytycznych dla roślin. Dobowe wahania temperatury powodowały procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby niekorzystnie wpływając na system korzeniowy roślin, wysuszające wiatry przyczyniły się do wysmalania nie przykrytych śniegiem roślin.

W styczniu panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne. Notowane głównie w pierwszej i drugiej dekadzie miesiąca spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu miejscami do -22°C, nie stwarzały zagrożenia dla zimujących roślin. Notowane pod koniec stycznia opady deszczu i deszczu ze śniegiem powodowały lokalnie powstawanie na polach zastoisk wody, które podczas nocnych spadków temperatury tworzyły krótkotrwałą skorupę lodową. Występujące lokalnie silne wysuszające wiatry, przy ujemnej temperaturze powietrza powodowały wysmalanie odkrytych roślin przy braku okrywy śnieżnej.

Przebieg pogody w lutym był zróżnicowany, ale nie stwarzał zagrożenia dla zimujących roślin. W pierwszej połowie miesiąca dość wysoka temperatura powietrza zakłócała zimowy spoczynek roślin, jednak nie wpłynęła na osłabienie oraz zmniejszenie ich zimotrwałości i mrozoodporności.

Pogoda w marcu sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych, w związku z tym zastosowano nawożenie nawozami mineralnymi

wcześniej niż w roku ubiegłym, a także przeprowadzano zabiegi pielęgnacyjne z użyciem herbicydów. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

W kwietniu warunki agrometeorologiczne były na terenie kraju zróżnicowane, ale od drugiej dekady na ogół bardzo korzystne dla wschodów, wegetacji i rozwoju roślin, chociaż lokalnie odnotowano nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleb, zwłaszcza piaszczystych.

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2018 r. do wiosny 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2018				
Wrzesień	15,4	2,5	45,1	78,5
Październik	10,3	2,1	45,5	102,1
Listopad	4,5	1,6	13,4	33,1
ZIMA ^{b)} 2018/2019				
Grudzień	1,6	1,8	56,2	139,2
Styczeń	-1,5	0,3	44,6	141,9
Luty	2,8	3,7	23,9	90,2
WIOSNA ^{b)} 2019				
Marzec	5,7	3,0	35,1	104,1

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000.

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Z badań monolitowych i polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego i w I połowie marca br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezimowały zdecydowanie lepiej niż w roku ubiegłym, odnotowano mniej roślin martwych i wrażliwych. Tylko na plantacjach zasianych po optymalnych terminach agrotechnicznych, gdzie jesienią wschody były nierównomierne odnotowano zmniejszoną obsadę roślin.

Lokalnie straty zimowe (uszkodzenia roślin) powstały w wyniku:

- obniżonej mrozoodporności i słabego wyrośnięcia roślin jesienią,
- występowania zastoisk wody w obniżeniach terenowych powodujących wymoknięcia roślin,
- wysmalania roślin na skutek wiatrów wysuszających, przy stosunkowo silnych mrozach i braku okrywy śnieżnej.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 0,1% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 0,2% rzepaku i rzepiku ozimego.

W badanych próbach monolitowych i polowych udział roślin żywych i nasion kietkujących wyniósł w bieżącym roku dla pszenicy ozimej – ponad 97% (o 5 pkt. proc. więcej niż w roku ubiegłym), dla żyta – 97% (o 1 pkt. proc. więcej), dla jęczmienia ozimego – 96% (o 1 pkt. proc. więcej), dla pszenżyta ozimego – 96% (o 1 pkt. proc. więcej niż w roku ubiegłym), a dla rzepaku i rzepiku ozimego – 97% (o 10 pkt. proc. więcej niż w roku ubiegłym). Ponadto w badanych próbach monolitowych stwierdzono od 1% do 3% roślin wrażliwych, najwięcej roślin wrażliwych zanotowano na plantacjach rzepaku i rzepiku.

Do zaorania zakwalifikowano ok. 0,1% powierzchni zbóż ozimych oraz ok. 0,2% powierzchni rzepaku i rzepiku zasianych jesienią 2018 r. pod zbiory w 2019 r.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodnich

Rośliny sadownicze przezimowały w sezonie 2018/2019 na ogół bardzo dobrze. Krótkotrwałe spadki temperatury występujące w lutym i marcu nie spowodowały w sadach żadnych strat, natomiast w niektórych rejonach kraju odnotowano niewielkie uszkodzenia na plantacjach truskawek, a straty te dotyczyły szczególnie młodych plantacji. Ruszenie wegetacji drzew i krzewów owocowych oraz truskawek obserwowano lokalnie już w I połowie marca, jednak spadki temperatury nocą w tym okresie przyczyniły się do jej spowolnienia. W celu przyspieszenia ich wzrostu zaobserwowano, że wiele plantacji truskawek zostało przykrytych folią. Najwcześniejsze gatunki drzew (brzoskwinie, morele) zaczęły kwitnąć lokalnie w pierwszej dekadzie kwietnia. Od końca drugiej dekady kwietnia, gdy wegetacja postępowała bardzo dynamicznie, rozpoczęło się kwitnienie pozostałych gatunków drzew owocowych. Stan zaawansowania siewów warzyw gruntowych obecnie jest bardzo zróżnicowany w poszczególnych rejonach kraju. Z uwagi na warunki agrometeorologiczne na przeważającym obszarze, do siewu warzyw gruntowych przystąpiono w III dekadzie marca, lecz ich zaawansowanie w tym okresie było na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego. Wielu rolników wstrzymało się z siewem oraz wysadzeniem rozsady warzyw ze względu na spadki temperatury oraz nadmierne przesuszenie gleby. Warunki do wschodów roślin warzywniczych były również bardzo zróżnicowane. Wzrost temperatury w trzeciej dekadzie kwietnia sprzyjał wschodom i wegetacji roślin, zwłaszcza na plantacjach nawadnianych.

Późniejszy przebieg warunków pogodowych będzie miał decydujący wpływ na dalszą wegetację upraw rolnych i ogrodnich.

Opracowanie merytoryczne:
Stanisław Niszczoła – Naczelnik Wydziału
Wiesława Rafa – Główny Specjalista
Tel: 22 608 3353
e-mail: s.niszczoła@stat.gov.pl
e-mail: w.rafa@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 3491, 22 608 3804

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2018 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)